Zaaknummer: 0098241272
Documentnummer: 0098748844

Raadsvoorstel

ALGEMENE GEGEVENS	
Agendapunt	
Portefeuillehouder	Tom Hartog
Griffier	0561-691**220**
BIJLAGEN	
Begrotingswijziging	
Stukken ter inzage	

ONDERWERP
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR)

REDEN VOORSTEL
X Kaderstellen
☐ Controleren
☐ Budget autoriseren
☐ Consulteren
☐

B&W STELT DE RAAD VOOR OM
a. Het IBOR vast te stellen en daarmee de huidige eisen voor onderhoud vast te stellen als basis voor de openbare ruimte.

BIJLAGEN (worden meegezonden)
IBOR (0098776177)

Aan de gemeenteraad

INLEIDING
In het collegeprogramma 2022 – 2026 zijn ambities uitgesproken die betrekking hebben op het beheer van de openbare ruimte. Het opstellen van het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) is een belangrijke stap in de realisatie van die ambities. Aan dit document is het afgelopen half jaar gewerkt door de ambtelijke organisatie met ondersteuning van een gespecialiseerd adviesbureau. Op 23 september, bent u als raad, in een informatieve bijeenkomst, geïnformeerd over het IBOR. In deze bijeenkomst is stilgestaan bij de verschillende niveaus van beheer en onderhoud en de financiële consequenties daarvan. Dat is gedaan via een schouw en een zogenaamd 'knoppenspel'', wat verschillende niveaus van beheer en onderhoud betekenen en wat de financiële consequenties daarvan zijn. Tijdens deze bijeenkomst heeft u een scenario gezien waarin de verwachting was dat de huidige beschikbare middelen voor onderhoud onvoldoende zouden zijn om de openbare ruimte op B-kwaliteit (conform beeldsystematiek van het CROW) te kunnen onderhouden. Uit de laatste doorrekeningen is gebleken dat het huidig beschikbaar gestelde budget voldoende is om de openbare ruimte te onderhouden op de kwaliteit welke in het IBOR is omschreven.
Het IBOR vormt een belangrijk kader voor de inzet van capaciteit en geld in het beheer van de openbare ruimte. Gekoppeld aan de IBOR zijn de inrichtingseisen bij nieuwe werken, deze staan in het handboek Duurzame inrichting openbare ruimte (DIOR), echter de DIOR is een handboek welke bij alle ontwikkelingen in de buitenruimte de leidraad vormt. In memo 0098241272-0098749706 DIOR: proces en naamswijziging, nemen we u verder mee in het proces rondom dit handboek.

ARGUMENTEN
1. Een belangrijk strategisch document voor de kwaliteit van de openbare ruimte

In de inleiding wordt gesproken over de ambities op het gebied van beheer in de openbare ruimte. Het IBOR is een belangrijke stap in de realisatie van deze ambities. Het geeft inzicht in het huidige onderhouds- en kwaliteitsniveau van de openbare ruimte. Daarnaast geeft het inzicht in structurele tekorten en de omvangrijkheid van de vervangingsopgave waar de gemeente Weststellingwerf de komende jaren voor staat. Denk daarbij aan het investeren in het verduurzamen van de openbare ruimte en in de infrastructuur om bereikbaarheid en veiligheid te waarborgen.

Een belangrijke stap in het bereiken van de eerdergenoemde ambitie is:

- Het inzichtelijk maken van de huidige kwaliteit van de openbare ruimte en de daarmee gepaard gaande inspanningen en kosten ten aanzien van het beheer;
- Het inzichtelijk maken van de knelpunten en benodigde investeringen om ervoor te zorgen dat de basis goed op orde is.

Vanuit dit IBOR kan gewerkt worden aan verdere realisatie van ambities. De geactualiseerde Omgevingsvisie zal ook belangrijke kaders meegeven om de ambities en vervangingsopgave verder uit te werken.

2. Voldoen aan het BBV
Met het vaststellen van het IBOR wordt voldaan aan de borging van de richtlijnen uit het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). We creëren op een uniforme wijze inzicht en verantwoording in uitgaven en brengen risico's in zicht.

3. Zorgdragen voor een gezonde leefomgeving
Een gezonde leefomgeving draagt bij aan klimaatadaptatie en biodiversiteit. Goed gekozen en toegepast zorgen bomen en groen voor een gezondere leefomgeving voor mens en dier. Verkoeling waar mogelijk, langer water vasthouden wanneer nodig, voorzien in voedsel, maar ook is bewezen dat mensen mentaal en lichamelijk gezonder zijn in een groene omgeving.

4. Inzicht in de onderhoudskosten
De IBOR geeft inzicht of de gestelde onderhoudskwaliteit overeenkomt met de beschikbaar gestelde middelen voor onderhoud. In de IBOR is het onderhoudsniveau op beeldkwaliteit B bepaald (conform de systematiek van de CROW). Bij dit onderhoudsniveau blijkt dat de beschikbare middelen voor onderhoud voldoende zijn om dit niveau te handhaven.

5. Inzicht in de vervangingsopgave
De structurele middelen voor vervanging van bomen en groen, meubilair, reiniging, verharding en kunstwerken zijn relatief laag binnen deze gemeente. Dat maakt dat vervangingsopgaven regelmatig doorschuiven en vervanging uiteindelijk hogere kosten met zich mee kan brengen. Met name voor wegen is er een flinke afwijking in de beschikbare middelen ten opzichte van de benodigde middelen. Er is voor IBOR op basis van de beschikbare gegevens en theoretische afschrijvingstermijnen een eerste inschatting gemaakt van de benodigde middelen voor een duurzame vervanging van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Deze schatting laat een jaarlijkse vervangingsopgave van € 6.755 000,--, waarbij de grootste uitgaven voor wegen zijn. Mochten alle duurzame vervangingen van de kapitaalgoederen ieder jaar plaatsvinden dan zullen de jaarlijkse structurele lasten met € 350.000 toenemen. De verwachting is dat de vervangingsopgave de komende jaren flink zal ingroeien, we zien dat de openbare ruimte in de jaren 60-70-80 wijken versleten raakt.

KANTTEKENINGEN
1. Onvoldoende middelen voor vervanging heeft ook effect op de kwaliteit en leefbaarheid van de buitenruimte
Met name voor wegen ligt er een flinke vervangingsopgave. De afgelopen jaren zijn bijvoorbeeld de gevolgen van het veranderende klimaat, met name in de wegen, goed merkbaar. In het veenweidegebied zakt de grond sneller door verdroging waardoor sneller scheuren en gaten in de

wegen ontstaan. Door hier niet in te zetten op vervanging blijven wegen zakken en tegelijk is reparatie steeds lastiger omdat het wegendek dikker en ook zwaarder wordt door steeds nieuwe reparaties. Het niet vervangen van bomen en groen waar nodig leidt ook tot negatieve gevolgen voor een gezonde leefomgeving.

2. Op dit moment is nog niet helder hoeveel middelen er nodig daadwerkelijk nodig zijn voor vervanging
De daadwerkelijke vervangingsopgave moet worden uitgewerkt. Dit gebeurt, onder andere, door te bekijken waar planningen het meest effectief op elkaar aan kunnen sluiten. Zo kunnen disciplines als groen aansluiten op de planning voor wegen en riolering. Daarnaast zal ook de geactualiseerde Omgevingsvisie nog extra input kunnen leveren voor de prioriteiten. Op die manier ontstaat een realistische planning voor de vervangingen.
Opmerkingen:

- In het veenweidegebied wordt een pilot uitgevoerd met betrekking tot de vervangingsopgave voor verhardingen. De uitkomsten hiervan hebben mogelijk ook invloed op de jaarlijkse onderhoudskosten.
- Er is in deze IBOR nog geen rekening gehouden met veranderingen in de arealen. Arealen kunnen bijvoorbeeld wijzigen na (her-)inrichtingen, waarmee dan ook kosten voor beheer en onderhoud wijzigen.
- Om jaarlijks goed inzicht te geven van de actuele areaaluitbreiding en daarbij de benodigde financiële middelen nemen we jaarlijks een actualisatie op in de Planning & Control cyclus.

AANPAK/UITVOERING

- Uitvoering IBOR; het in stand houden van de huidige kwaliteit in de openbare ruimte. Met de beschikbare middelen kunnen we de kwaliteit zoals die omschreven wordt in de IBOR in stand houden.
- De actualisatie van de Omgevingsvisie en de richtlijnen voor het inrichten van de openbare ruimte (DIOR of HIOR) vormen een basis voor de uitwerking van ambities.
- Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en de, nog vast te stellen, prioritering in het Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan (GVVP) vormen de basis voor de andere opgaven in de fysieke leefomgeving. Groen, bomen, meubilair en kunstwerken liften waar mogelijk mee op de vervangingen in wegen en riolering.
- De betrokken beheerders van de gemeentewerf zijn aangehaakt bij de totstandkoming van het voorliggende plan en werken planmatig en uitvoerend in lijn met het IBOR.
- Om het beheren op basis van de afgesproken ambities in lijn met de budgetten te houden ijken we de integrale aanpak jaarlijks met de teams van de gemeentewerf.

COMMUNICATIE AANPAK
Er is een communicatieadviseur betrokken bij het traject van IBOR en deze zal, in samenspraak met de portefeuillehouder, de communicatie vormgeven. Het is belangrijk dat we inwoners meenemen in wat we doen in de buitenruimte en ook uitleggen waarom en hoe. Onder andere de gemeentelijke website is hiervoor een geschikt middel.

DUURZAAMHEID
Het IBOR helpt bij het beter beheren en onderhouden van de openbare ruimte:

- Mensen: We dragen bij aan een veilige en gezondere leefomgeving.
- Planeet: We richten ons in beheer, onderhoud en inrichting steeds meer op onderwerpen zoals klimaatadaptatie en biodiversiteit (gezondheid mens, dier en plant). Door de juiste soorten te kiezen voor de juiste plaats en ook de juiste materialen voor de juiste functie kan onze omgeving beter omgaan met bijvoorbeeld piekbuien en hittestress. De juiste manier van beheer en onderhoud zijn hierbij ook van belang.

- Profijt: Door onderwerpen aan elkaar te koppelen kunnen we beheer en onderhoud effectiever uitvoeren en vervangingen beter op elkaar aan laten sluiten. Daarnaast kijken we naar hoe we meer circulair om kunnen gaan met vrijkomende materialen zodat we meer kunnen hergebruiken en steeds minder afval hebben.

KOSTEN, OPBRENGSTEN EN DEKKING
Voor het realiseren van de beeldkwaliteitsambitie uit het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte is een structureel budget van circa € 5,6 miljoen per jaar benodigd voor onderhoud. Op dit moment beschikt de gemeente over voldoende middelen voor het uitvoeren van het structurele onderhoud in de openbare ruimte. Tegelijkertijd constateren we dat er kapitaalgoederen aan vervanging toe zijn. Wij stellen daarom voor om het positieve saldo op het structurele onderhoud in te zetten ter dekking van de kapitaallasten van de vervangingsuitgaven.

Wij zijn bezig om de vervangingsopgave uit te werken en hier een planning van te maken voor komende jaren. Wij willen deze tijdens de kadernota 2027 aan u voorleggen zodat u deze mee kunt nemen in de integrale afweging voor de komende jaren.

Burgemeester en Wethouders van Weststellingwerf,
de secretaris, de burgemeester,
MUTTER VAN DER GRAAF

Zaaknummer: **0098241272**

De raad van de gemeente Weststellingwerf;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

b e s l u i t

Het IBOR (0098776177) vast te stellen en daarmee de huidige eisen voor onderhoud vast te stellen als basis voor de openbare ruimte.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 26 januari 2026,
de griffier, de voorzitter,